

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ТЕХНІКУМ**

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ТЕСТУВАННЯ З
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

для вступників до технікуму за спеціальностями:

**231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА
242 ТУРИЗМ**

на основі базової загальної середньої освіти (9 класів)

Мета вступного тестування з історії України:

Оцінити ступінь підготовленості вступників з історії України з метою конкурсного відбору для навчання у технікумі.

Пояснювальна записка

Програма укладена на основі чинної програми з історії України для 11-річної школи.

Завдання мають на меті перевірити та оцінити рівень сформованості історичної компетентності вступників. Завдання укладено відповідно до вимог загальноосвітньої підготовки, передбачених навчальною програмою з історії України для 11-річної школи.

Зміст матеріалу

Тема 1. ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Розселення племінних союзів східних слов'ян VIII—IX ст. на території України. Сусіди східнослов'янських племен. Етнічні й державотворчі процеси в період утворення Київської Русі.

Походження назви Русь. Від Аскольда до Святослава. Суспільний устрій Київської Русі у IX—X ст.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 882 р. - об'єднання північних та південних руських земель Олегом. Персоналії: Олег, Ігор, Ольга, Святослав. Поняття та терміни: племінний союз, князь, бояри, верства, язичництво.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, співвідносити історичні явища, процеси, події з відповідною епохою. Називати імена визначних діячів, пам'ятки культури періоду. Визначати наслідки внутрішньо-та зовнішньополітичної діяльності князів доби, передумови та історичне значення запровадження християнства як державної релігії, значення та наслідки Любецького з'їзду князів. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава.

Тема 2. КИЇВСЬКА РУСЬ НАПРИКІНЦІ X — У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIII ст.

Правління князя Володимира.. Запровадження християнства як державної релігії. Утвердження Ярослава в Києві.

«Руська правда». Основні верстви населення. Виникнення та розвиток української мови та писемності. Любецький з'їзд князів. Посилення великокнязівської влади за Володимира Мономаха, його внутрішня і зовнішня політика. Правління Мстислава Володимировича. Поява удільних князівств. «Слово о полку Ігоревім» — історичне джерело і літературна пам'ятка Київської Русі.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 988 р. – запровадження християнства як державної релігії; 1019-1054 рр. - князування Ярослава Мудрого в Києві; 1097 р. – Любецький з'їзд князів. Персоналії: Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах.

Поняття та терміни: князь, бояри, верства, язичництво, християнство.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, співвідносити історичні явища, процеси, події з відповідною епохою. Називати імена визначних діячів, пам'ятки культури періоду. Визначати наслідки внутрішньо-та зовнішньополітичної діяльності князів доби, передумови та історичне значення запровадження християнства як державної релігії, значення та наслідки Любецького з'їзду князів. Характеризувати внутрішню та зовнішню Володимира Великого та Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха та його сина Мстислава.

Тема 3. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА

Утворення Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславича. Боротьба синів Романа Мстиславича за відродження Галицько-Волинської держави.

Перший похід монголів на Русь. Вторгнення хана Батия на українські землі. Утворення Золотої Орди. Внутрішня та зовнішня політика князя Данила Романовича. Коронація Данила. Наступники Данила Романовича. Правління короля Юрія I. Останні галицько-волинські князі. Волинь за правління Любарта. Особливості розвитку культури Галицько-Волинської держави

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1187 р. - перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах; 1199 р. - утворення Галицько-Волинської держави; 1238 - 1264 рр. - правління Данила Романовича; 1240 р. - захоплення Києва монголами. Персоналії: Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславович, Данило Романович, Лев Данилович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав. Поняття та терміни: роздробленість, федеративна монархія, колективний сюзеренітет, золотоординське ярмо.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність основних подій, явищ, процесів періоду, співвідносити історичні події, явища, процеси з відповідною епохою. Називати імена значних діячів, пам'ятки культури періоду. Визначати причини і сутність політичної роздробленості Київської Русі, особливості процесу формування та значення утворення Галицько-Волинської держави, причини та міжнародне значення коронації Данила Романовича, особливості залежності українських князівств від Золотої Орди, наслідки золотоординського панування. Характеризувати розвиток Київського, Чернігівського, Переяславського, Галицького та Волинського князівств, внутрішню та зовнішню політику Данила Романовича, його наступників.

Тема 4. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА ІНШИХ ДЕРЖАВ (ДРУГА ПОЛОВИНА Х[^] ст. — XV ст.)

Суспільно-політичний устрій Великого князівства Литовського. Кревська унія. Політика Великого князя литовського Вітовта щодо українських Сільське господарство. Зростання міст. Магдебурзьке право. Розвиток ремесел та торгівлі. Особливості розвитку культури українських земель в другій половині XIV ст. — XV ст. Початок українського книговидання.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1385 р. – укладення Кревської унії; 1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства; 1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах. Персоналії: Володимир Ольгердович, Свидригайло Ольгердович, Костянтин Іванович Острозький, Юрій Дрогобич. Поняття та терміни: шляхта, пани, панщина, магдебурзьке право, магістрат, рада, лава, вййт, цехи, дума.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Називати історичних діячів, пам'ятки культури цього періоду. Характеризувати політичне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського до і після Кревської унії, економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського, становище суспільних станів, здобутки в галузі освіти, уснопоетичної творчості та книговидання, архітектури й образотворчого мистецтва, діяльність видатних діячів періоду. Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду. Визначати особливості суспільно-політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського, причини та наслідки Кревської унії, причини виникнення українського козацтва; історичні умови розвитку української культури.

Тема 5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В XVI ст.

Виникнення українського козацтва. Люблінський сейм 1569 р. Суспільно-політичні зміни в українських землях після Люблінської унії.. Православні братства. Львівська братська школа. Церковні собори в Бересті 1596 р., утворення греко-католицької церкви. Виникнення Запорізької Січі. Д. Вишневецький. Життя та побут козаків. Утворення реєстрового козацтва. Повстання 1591—1596 рр. Умови розвитку культури.. Острозька академія. Рукописна книга та книговидання. Літописання.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1556-1561 р. – Створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. - заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої Запорізької Січі; 1569 р. – Люблінський сейм (Люблінська унія). Утворення Речі Посполитої; 1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви. Персоналії: Василь-Костянтин Острозький; Дмитро Вишневецький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров. Поняття та терміни: українська шляхта, українське козацтво, реєстрове козацтво, Запорізька Січ, козацька старшина, козацькі клейноди.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Називати імена визначних козацьких ватажків, діячів культурно-церковного життя, митців; найзначніші твори літератури, пам'ятки архітектури, мистецтва періоду. Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, досягнення

архітектури та образотворчого мистецтва, освіти та книговидання; військово-політичну організацію козацтва, військово мистецтво козаків; становище православної церкви, діяльність видатних діячів періоду, єзуїтів, православних братств. Описувати визначні пам'ятки культури періоду. Визначати причини та наслідки Люблінської унії, перших козацьких повстань, утворення греко-католицької церкви; значення братського руху; вплив реформаційних та контрреформаційних рухів на культурно-громадське життя.

Тема 6. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.

Морські походи козаків. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацько-польський збройний конфлікт 1625 р. "Тарасова ніч". Повстання І. Сулими. Національно-визвольне повстання 1637—1638 рр. Митрополит Петро Могила. Шкільництво. Утворення Києво-Могилянської академії. Література. Книговидання.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1621 р. – Хотинська війна; 1637-1638 рр. - національно-визвольне повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні; 1632 – утворення Києво-Могилянської академії. Персоналії: Петро Конашевич-Сагайдачний, Петро Могила. Поняття та терміни: греко-католицька церква, покозачення.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, співвідносити історичні події, діячів, пам'ятки культури з відповідною епохою. Називати видатних козацьких ватажків, діячів культурно-церковного життя, митців; видатні культурні пам'ятки. Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду. Характеризувати соціально-економічне та політичне становище українців, становище православної та греко-католицької церков, досягнення архітектури, образотворчого та музичного мистецтва, освіти та книговидання; діяльність видатних діячів періоду. Визначати наслідки Берестейської унії для церковного життя в Україні, участі козацтва у Хотинській війні, наслідки та значення козацьких повстань.

Тема 7. ПОЧАТОК НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ СЕРЕДИНИ XVII ст. ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Богдан Хмельницький, його сподвижники. Битви на Жовтих Водах, під Корсунем та Пилявцями. Зборівська угода. Берестецька битва. Іван Богун. Білоцерківський мирний договір. Заснування козацької держави — Війська Запорізького. Політичний та адміністративно-територіальний устрій Української гетьманської держави. Зміни в соціально-економічному житті українського народу. Молдовські походи Б. Хмельницького. Батозька битва. Жванецька облога. Внутрішньо- і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р. Українсько-московський договір 1654 р. Воєнні дії в 1654—1655 рр.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору; 1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору; 1652 р. – Батозька битва; 1654 р. – укладення українсько-російського договору. Персоналії: Богдан Хмельницький, Іван Богун. Поняття та терміни: Національно-визвольна війна, Військо Запорізьке, Гетьманщина.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність основних подій вказаного періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Називати видатних діячів періоду. Описувати перебіг основних подій війни. Характеризувати діяльність Б.Хмельницького, відносини Гетьманщини з Польщею,

Кримським ханством, Молдовою, Московією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-російського договору 1654 р.; зміни політичного та економічного становища українців. Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Порівнювати наслідки та значення найважливіших битв Національно-визвольної війни.

Тема 8. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В 60—80-ті рр. XVII ст.

Становище в Українській державі після смерті Богдана Хмельницького. Гетьман І. Виговський, його зовнішня та внутрішня політика. Гадяцька угода. Переяславський договір 1659 р. Андрусівське перемир'я.

Гетьман П. Дорошенко. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі.

Органи влади. Слобідська Україна в другій половині XVII ст.. І. Сірко. Політика уряду Московії щодо Запорізької Січі.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1659 р. - Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівський договір; 1681 р. - Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – „Вічний мир”. Персоналії: Іван Виговський, Павло Тетеря, Петро Дорошенко, Іван Брюховецький, Іван Сірко, Юрій Хмельницький, Дем'ян Многогрішний, Іван Самойлович. Поняття та терміни: Руїна.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність основних подій вказаного періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Називати визначних діячів періоду. Характеризувати зовнішньою та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя. Визначати причини та наслідки московсько-української війни 1658—1659 рр.; Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель. Порівнювати адміністративно-політичний устрій Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини.

Тема 9. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ XVII — У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII ст.

Зовнішня та внутрішня політика гетьмана І. Мазепи. Правобережна Україна наприкінці XVII — на початку XVIII ст. Полтавська битва. Гетьман Іван Мазепа в історії України. Пилип Орлик і його Конституція. Гетьман Іван Скоропадський. Діяльність Малоросійської колегії. Павло Полуботок. Відновлення гетьманства. "Рішительні пункти". Гетьман Данило Апостол, його реформи. Діяльність "Правління гетьманського уряду".

Особливості розвитку культури. Києво-Могилянська академія.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1708-1709 рр. - національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи; 1710 р. - ухвалення Конституції Пилипа Орлика. Персоналії: Іван Мазепа, Іван Скоропадський, Павло Полуботок, Данило Апостол, Пилип Орлик, Феофан Прокопович, Самійло Величко, Іван Щирський, Іван Руткович, Йов Кондзелевич, Семен Палій. Поняття та терміни: Малоросія, Малоросійська колегія, козацьке бароко, козацькі літописи.

Предметні уміння: Називати імена значних діячів, культурних пам'яток цього періоду. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику І. Мазепи та інших гетьманів цього періоду, Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст Конституції Пилипа Орлика; досягнення архітектури та

образотворчого мистецтва, літератури та природничих наук. Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду, перебіг подій національно-визвольної акції гетьмана І. Мазепи. Визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель; значення Києво-Могилянської академії в культурному житті.

Тема 10. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVIII ст.

Гетьман Кирило Розумовський, його діяльність. Остаточна ліквідація гетьманства. Розгортання гайдамацького руху. Коліївщина. М. Залізняк. Опришківський рух. Поділи Речі Посполитої. Зміни у політичному становищі західноукраїнських земель.

Ліквідація Запорізької Січі. П. Калнишевський. Доля запорожців після ліквідації Запорізької Січі. Заселення Південної України. Кримське ханство в XVIII ст. Приєднання Криму до Росії. Особливості розвитку культури в другій половині XVIII ст. Розвиток філософських ідей. Г. Сковорода.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1764 р. - остаточна ліквідація гетьманства; 1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорізької Січі; 1783 р. – царський указ про закріпачення селян в Лівобережній та Слобідській Україні. Персоналії: Кирило Розумовський, Петро Калнишевський, Григорій Сковорода, Іван Григорович-Барський, Йоганн Пінзель, Яків Погребняк, Артем Ведель, Максим Березовський, Дмитро Бортнянський. Поняття та терміни: Нова (Підпільненська) Січ, Задунайська Січ, Коліївщина, паланка, зимівник.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Називати історичних діячів періоду. Характеризувати основні напрямки політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного розвитку Криму, територіально-адміністративного устрою та господарського життя Нової (Підпільненської) Січі; особливості розвитку та досягнення української культури, діяльність Києво-Могилянської академії. Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду. Визначати причини гайдамацького та опришківського рухів, скасування гетьманства і ліквідації Запорізької Січі, наслідки ліквідації Запорізької Січі й Гетьманщини, поділів Польщі, приєднання земель Правобережної України та Криму до Росії; значення Запорізької Січі й Гетьманщини в історії України.

Тема 11. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ НАПРИКІНЦІ XVIII — У ПЕРШІЙ ТРЕТИНІ XIX ст. Українські землі у складі Російської імперії. Проникнення буржуазних рис життя у побут мешканців міста і села. Життя великих міст.

Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії. Україна в російсько-турецькій війні 1806—1812 рр. Україна в планах Наполеона та російсько-французькій війні 1812 р.

Початок національного відродження. Національна ідея в суспільно-політичному русі України. "Історія русів". Заходи українського дворянства щодо відновлення автономії України. Поширення ідей Просвітництва у Західній Україні. Пробудження національного життя. "Руська трійця".

Масонство в Україні. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Польське повстання 1830—1831 рр. і Україна.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського; грудень 1825 - січень 1826 рр. - повстання

Чернігівського полку; 1846-1847 рр. - діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Персоналії: І. Котляревський, М. Костомаров, П. Куліш, М. Гулак, Т. Шевченко. Поняття та терміни: нація, національне відродження, національна ідея, декабристи, масонство.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Називати історичних діячів періоду. Характеризувати політику Російської імперії щодо України, початок національного відродження, форми соціального протесту українського населення, поширення на Україну російського і польського суспільних рухів, програмні засади діяльності Кирило-Мефодіївського братства, риси економічного розвитку, соціальних відносин. Визначати наслідки для України російсько-турецьких війн (1806-1812, 1828-1829) та російсько-французької війни 1812 року, причини та значення антикріпосницького руху Наддніпрянщини, діяльності Кирило-Мефодіївського братства.

Тема 12. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЖИТТЯ НАРОДУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

Сільське господарство і аграрні відносини в українських землях. Початок промислової революції. Формування фабрично-заводської промисловості. Соціально-економічне становище українського населення під владою Австрійської та Російської імперій і соціальні рухи. Селянські виступи під проводом У. Кармелюка. "Київська козаччина". Селянські виступи в Галичині, Буковині, Закарпатті.

Утворення Кирило-Мефодіївського братства. Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848—1849 рр. в Австрійській імперії. Утворення та діяльність Головної руської ради.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1833-1837 рр. - діяльність „Руської трійці”; 1848 р. - скасування кріпосництва в Галичині. Персоналії: М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький, Л. Кобилиця.

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Описувати перебіг національно-визвольного руху в Галичині під час революції 1848—1849 рр. в Австрії. Характеризувати політику Австрійської імперії щодо Західної України та її наслідки, зміст та наслідки реформ Марії-Терези та Йосифа II для економічного і суспільного життя Галичини, Буковини та Закарпаття, економічний розвиток, соціальні відносини на українських землях Австрійської імперії, початок національного відродження на західноукраїнських землях, форми соціального протесту населення. Визначати наслідки та значення подій 1848-1849 рр. для України, причини та значення антикріпосницького руху Західної України. Порівнювати соціально-економічний розвиток українських земель під владою Російської та Австрійської імперій.

Тема 13. ДУХОВНЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ — У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

Особливості розвитку культури. Капіталізація і її вплив на культуру. Освіта. Відкриття вищих і середніх навчальних закладів. Наука. Видатні вчені. Нова

українська література і театр як відображення тенденцій суспільного розвитку. Т. Шевченко, І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка, П. Куліш.

Музика, образотворче мистецтво і архітектура в пошуках українського мистецького стилю. Традиційно-побутова культура у селі та місті. Антагонізм міста і села. Релігійне життя. Доля української жінки.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Персоналії: І. Котляревський, Т. Шевченко, П. Гулак-Артемівський; Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович; М. Остроградський; В. Каразін.

Предметні уміння: Називати імена і твори видатних діячів культурного життя України, пам'ятки культури кінця XVIII - першої половини XIX ст. Характеризувати основні явища і процеси розвитку культури цього періоду, основні ідеї творів, що заклали основи української літературної мови, музичного, образотворчого мистецтва, архітектури та творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців. Визначати умови та особливості розвитку культури у кінця

XVIII – першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.

Тема 14. МОДЕРНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СЕРЕДИНІ — У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.

Вплив аграрної реформи 1848 р. на розвиток економіки у західноукраїнських землях. Селянська реформа в Наддніпрянській Україні. Зміни в сільському господарстві. Капіталізація. Ринкові відносини. Розвиток промисловості. Особливості індустріалізації в Україні. Реформи адміністративно-політичного управління 60—70-х років XIX ст. у підросійській Україні.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Дати: 1853-1856 рр. – Кримська війна; 1863 рр. – Валуєвський циркуляр; 1876 р. – Емський указ. 1868 р. – створення у Львові товариства „Просвіта”; 1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т.Шевченка (від 1892 р. - наукового товариства ім. Т.Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної партії. Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко. Є. Левицький, І. Франко, М. Павлик, Ю. Бачинський, М. Грушевський. Поняття та терміни: земства, громадівство, братство тарасівців, „Чигиринська змова”, українофіли, москвофільство, народовці, партії

Предметні уміння: Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Характеризувати риси соціально-економічного розвитку українських земель в складі Росії напередодні реформ 60–70-х років XIX ст., основний зміст реформ Олександра II 1860-1870-х років, особливості проведення реформ в Україні, суттєві зміни у соціальному складі населення Наддніпрянської України у другій половині XIX ст. та процеси модернізації, національний рух в Наддніпрянщині та національну політику Росії, основні погляди громадівців. Визначати наслідки промислового перевороту, скасування кріпосного права та інших реформ 60–70-х років XIX ст. для України, основні тенденції соціально-економічного розвитку Наддніпрянської України у другій половині XIX ст., причини появи та розвитку громадівського руху, напрямки розвитку і здобутки національно-визвольного руху Наддніпрянської України. Порівнювати особливості пореформеного соціально-економічного розвитку з дореформеним розвитком

України, український національний рух у Наддніпрянщині у першій та другій половині ХІХ ст.

Тема 15. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РУХ В УКРАЇНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

Початок громадівського руху наприкінці 50-х – в 60-ті рр Журнал "Основа". В. Антонович. Валуєвський циркуляр.

Основні течії суспільно-політичного руху 50— 60-х рр. на західноукраїнських землях: москвофіли та народовці. Культурно-освітнє товариство "Просвіта". Польське повстання 1863–1864 рр. і Україна.

Відродження громадівського руху в 70-х — 90-х рр. М. Драгоманов. Емський указ. Російський громадсько-політичний рух народників в українських землях. Утворення першої політичної партії в Україні (РУРП). Іван Франко. Утворення УНДП та УСДП.

Тема 16. ДУХОВНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. Особливості розвитку культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Відкриття вищих навчальних закладів. Наука. Наукові товариства і видатні вчені. М. Грушевський — видатний представник української історичної науки. Література. Живопис. Музика. Українські підприємці-благодійники. Становлення та консолідація української нації.

Дати, історичні персоналії, поняття та терміни: Персоналії: І. Мечников, Д.Яворницький, І. Нечуй-Левицький, П. Мирний, Л. Українка, І. Франко, М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Заньковецька, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, А. Кримський, Д. Заболотний, М. Коцюбинський, В. Стефаник, М. Леонтович, С. Крушельницька. Поняття: професійний театр, реалізм, модернізм.

Предметні уміння: Називати дати, імена і твори видатних діячів вітчизняної культури, пам'ятки культури другої половини ХІХ - початку ХХ ст. Характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини ХІХ - початку

ХІХ ст., розвиток музичного, образотворчого мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру, діяльність меценатів та їх вплив на розвиток культури. Визначати умови розвитку культури у другій половині ХІХ - на початку

ХХ ст., взаємозв'язок промислового перевороту з досягненнями в галузі науки та техніки, творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.

Список рекомендованої літератури

1. Атлас з історії України. 7 клас. - К.: ІПТ, 2002
2. Атлас з історії України. 8 клас. - К.: ІПТ, 2002
3. Атлас з історії України. 9 клас. - К.: ІПТ, 2002
4. Бакалець О.А. Історія України з найдавніших часів до початку ХХІ століття: Навч. посіб. / О.А. Бакалець. – Львів: «Магнолія 2006», 2010. 573 с.
5. Власов В. Історія України: Підручник для 7-го класу. - К.: Генеза, 2005.
6. Власов В. Історія України: Підручник для 8-го класу. - К.: Генеза, 2005.
7. Історія України. Комплексне видання: Довідник. Репетитор. Тренувальні тести/ О.П. Мокрогроз, А.О. Ермоленко, О.В. Гісем, О.О. Мартинюк – Х.: «Літера» ЛТД, 2009
8. Лях Р., Темірова Н. Історія України: Підручник для 7-го класу. - К.: Генеза, 2003
9. Реєнт О., Малій О. Історія України: Посібник для 9-го класу. К.: Генеза, 2003
10. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підручник для 9-го класу. К.: Генеза, 2005